

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Riskutredning – Brandfarlig vara

Bakgrund

Enligt 7 § i Lagen om Brandfarliga och explosiva varor (LBE) ska den som bedriver tillståndspliktig verksamhet se till att det finns en tillfredsställande utredning om riskerna för olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av de brandfarliga eller explosiva varorna. Denna riskutredning ska dokumenteras och är ett av de underlag som behöver redovisas för Räddningstjänsten i samband med en tillståndsansökan. Utredningen bör uppdateras vid förändringar i verksamhet eller omgivning som kan påverka riskbilden.

Syftet med detta informationsblad är att sammanfatta kraven på riskutredningens innehåll.

Målgruppen är framförallt mindre eller medelstora verksamheter, t ex restauranger, skolor, butiker, mindre industrier och liknande.

En riskutredning ska egentligen svara på fyra övergripande frågor:

1. Vilka brandfarliga varor hanteras?
2. Vilka risker finns det med hanteringen?
3. Hur arbetar man för att reducera riskerna med hanteringen?
4. Hur agerar man om något ändå skulle inträffa?

Lagrummet

LBE är en ramlag som beskriver de övergripande reglerna på området. Utöver lagen finns det ett antal föreskrifter som styr hanteringen av brandfarlig vara. De vanligaste föreskrifterna och handböckerna är;

Föreskrifter och handböcker

1. MSBFS 2020:1 föreskrifter om hantering av **brandfarlig gas** och **brandfarliga aerosoler**
2. Handbok: Hantering av **brandfarlig gas** för yrkesmässig verksamhet
3. MSBFS 2023:2 föreskrifter och allmänna råd om hantering av **brandfarliga vätskor**
4. Handbok: Hantering av **brandfarliga vätskor**
5. Handbok: Brandfarliga gaser och vätskor samt gasapparater i **butiker**
6. Handbok: Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på **bensinstationer**
7. MSBFS 2018:3 föreskrifter och allmänna råd om **cisterner** med anslutna rörledningar och brandfarliga vätskor
8. Handbok: **Tillstånd** till hantering av brandfarliga gaser och vätskor

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Riskutredning – Brandfarlig vara

I de flesta av ovanstående föreskrifter och publikationer beskrivs kravet på riskutredning. De exempel som finns längre ner i detta dokument är en sammanställning av dessa dokument. Vill man läsa mer rekommenderas källan (föreskriften eller handboken).

Riskutredningens omfattning

Riskutredningens omfattning beror på vilken hantering det rör sig om, den kan vara allt ifrån väldigt enkel till betydligt mer omfattande. Om man i sin hantering uppfyller föreskrifter, allmänna råd, standarder, normer och anvisningar är kravet på riskutredning normalt sett uppfyllt, men man behöver då tydligt hänvisa till vilka regler man följer när det gäller sin hantering, det räcker inte att konstatera att "vi följer alla regler".

Exempel på riskutredningens innehåll

Brandfarlig gas (gasol, aerosoler, vätgas osv)

En utredning om risker för hantering av brandfarlig gas bör innehålla en beskrivning av hanteringen som särskilt beaktar;

- risk för gasläckage och tändkällor i närheten,
- risk för högt eller lågt tryck,
- risk relaterad till mänskligt handhavande,
- material hos anordningar med brandfarlig gas,
- verksamheter, byggnader och andra objekt i hanteringsnärhet,
- olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder, och
- hur en säker hantering upprätthålls över tid.

Brandfarlig vätska (spolarvätska, bensin, diesel osv.)

En utredning om risker vid hantering av brandfarliga vätskor bör innehålla relevanta delar av följande:

- beskrivning av verksamheten,
- egenskaper hos de brandfarliga vätskorna, inklusive flampunkt,
- risk för höga eller låga temperaturer,
- risk för högt eller lågt tryck,
- risk för spill eller läckage,
- risk för yttre påverkan,
- risk för överfyllning,
- risk relaterad till mänskligt handhavande,
- tändkällor i närheten av hanteringen,
- beskrivning av anordningar inklusive material hos anordningar i kontakt med brandfarliga vätskor,
- topografiska förutsättningar inom verksamheten,
- verksamheter, byggnader och andra objekt i hanteringsnärhet samt avstånd till dessa,
- olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder, och
- hur en säker hantering upprätthålls över tid.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Riskutredning – Brandfarlig vara

Bensinstationer

För **bensinstationer** bör utredningen utgöras av en beskrivning av hanteringen, risker och åtgärder enligt ovan, med hänvisningar till relevanta delar av handboken *Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer*, vid behov kompletterat med utredningar för sådant som inte omfattas av handboken.

Butiker

För **butiker** kan riskutredningen hänvisa till att relevanta delar av kapitel 2 i handboken *Brandfarliga gaser och vätskor samt gasapparater i butiker* följs. Utredningen kan då i många fall vara relativt kortfattad, och innehålla följande:

- Beskrivning över vilka brandfarliga varor som hanteras, i vilka mängder, typ av behållare och var de placeras.
- Beskrivning av vilka förebyggande åtgärder som finns (t.ex. väggar i brandteknisk avskiljning, brandavskiljande skåp, sprinkler och brandsläckare).
- Information om vilka instruktioner som finns (t.ex. om hantering av brandfarlig vara och hur man agerar vid spill) samt hur personalen utbildas.
- Detaljerad beskrivning av öppen hantering om sådan finns, med hänvisning till hur reglerna om explosiv atmosfär enligt ATEX efterlevs.
- Information om angränsande verksamheter¹

¹ Källa: Handbok: Hantering av **brandfarlig gas** för yrkesmässig verksamhet

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Riskutredning – Brandfarlig vara

Bilaga 1 – Exempel på rubriker i en riskutredning

- Typer av brandfarlig vara som hanteras i verksamheten
- Förvaringsplatsen
- Vad den brandfarliga varan används till
- Scenarier som kan orsaka ett spill/läckage eller en brand
- Hur risker har hanterats (invalning, brandcellsindelning, brandklassat skåp, rutiner, information till personal, släckutrustning, uppsamlingsutrustning etc.)
- Bedömning om klassningsplan behövs (vid öppen hantering)